

Prof. Dr. Ayten ZAYBAK¹

Orcid: 0000-0002-3158-2790

Prof. Dr. Dilek SARI²

Orcid: 0000-0002-1859-2855

Prof. Dr. Şebnem ÇINAR YÜCEL³

Orcid: 0000-0002-8904-7395

Dr. Öğretim Üyesi Necmettin İŞÇİ⁴

Orcid: 0000-0002-6896-5234

Dr. Öğretim Üyesi Ahmet EROL⁵

Orcid: 0000-0001-7060-2101

Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İzmir.¹

Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İzmir.²

Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İzmir³

İğdır Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,

İğdır⁴

Batman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,

Batman⁵

Sorumlu Yazar (Corresponding Author): Dr.
Öğretim Üyesi Ahmet EROL

ahmet.erol630@gmail.com

Anahtar Sözcükler:

COVID-19 pandemisi; hemşirelik öğrencisi; hemşirelik eğitimi; uzaktan eğitim.

Keywords:

COVID-19 pandemic; nursing student; nursing education; distance learning

COVID-19 Pandemisi Sürecinde Hemşirelik Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri

Nursing Students' Views on Distance Education During the COVID-19 Pandemic

Gönderilme Tarihi: 13 Şubat 2023

Kabul Tarihi: 6 Ağustos 2024

NOT: Bu çalışmanın özeti 15-17 Eylül 2022 tarihinde 6. Ulusal 2. Uluslararası Temel Hemşirelik Bakımı Kongresi'nde poster bildirisi olarak sunulmuştur.

ÖZ

Amaç: Araştırma, COVID-19 pandemisi sürecinde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini incelemek amacıyla planlanmış, tanımlayıcı kesitsel nitelikte bir çalışmadır.

Yöntem: Araştırmanın evrenini COVID-19 pandemisi kısıtlamalarının başladığı 2020-2021 eğitim-öğretim döneminde üç farklı devlet üniversitesinde eğitim gören ve Hemşirelik Esasları dersini uzaktan eğitim şeklinde alan 477 hemşirelik öğrencisi oluşturdu. Çalışmanın örneklemini ise örneklem koşullarını sağlayan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 298 öğrenci oluşturdu. Veriler, "Birey Tanıtım Formu" ve "Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşler Ölçeği" kullanılarak anket yoluyla toplandı. Verilerin analizinde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, tek yönlü varyans analizi ve bağımsız gruplar için t-testi kullanıldı.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 21.23±2.24 olarak belirlendi. Katılımcıların %54.7'si birinci sınıf öğrencisi, %67.8'i kadındı. Öğrencilerin %70.1'i internete erişim imkânına sahipken, %94.6'sının kişisel bilgisayarı vardı. Gelir durumunu orta düzeyde olarak belirtenlerin oranı %75.2, il merkezinde yaşayanların oranı %63.4 olarak tespit edildi. Ayrıca, uzaktan eğitim sürecinde herhangi bir işte çalışmadığını belirtenlerin oranı %72.1 idi. Öğrencilerin ölçek toplam puan ortalaması 50.81±10.74 olarak bulundu. Alt boyutlar incelendiğinde; kişisel uygunluk 17.81±7.73, etkililik 12.97±6.73, öğreticilik 13.74±5.19 ve yakınlık 6.27±2.98 olarak saptandı.

Sonuç: Çalışma sonuçlarına göre üç devlet üniversitesinde öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri COVID-19 pandemisi kısıtlamalarında orta düzeyde ve olumludur. Öğrencilerin cinsiyeti, öğrenim gördüğü eğitim kurumu, sınıfı, internete erişim imkânı ve bilgisayara sahip olma durumlarının öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini etkilediği tespit edildi. Araştırmanın sonuçlarına dayanarak pandemi gibi zorunlu durumlarda veya eğitim yöntemi olarak uzaktan eğitimin kullanıldığı durumlarda öğrencilerin memnuniyetini ve eğitimin verimliliğini artırmak adına uzaktan eğitim sırasında yaşanan aksaklıkların tespit edilmesi ve bu aksaklıklara yönelik önlem alınması önerilmektedir.

ABSTRACT

Objective: The research is descriptive cross-sectional research designed to investigate nursing students' perceptions of distance learning during the COVID-19 pandemic process.

Methods: The population of the research consisted of 477 nursing students who studied at three different state universities and took the Fundamentals of Nursing course as distance education in the 2020-2021 academic period, when the COVID-19 pandemic restrictions began. The sample of the study consisted of 298 students who met the sampling criteria and agreed to participate in the research. The data were collected through a questionnaire using the "The Sociodemographic Characteristics Form" and "The Perception Scale about Distance Education". In the analysis of the data, number, percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance and t-test for independent groups were used.

Results: The mean age of students was 21.23±2.24. Of them, 54.7% were first-year and 67.8% female. While 70.1% had internet access, 94.6% owned a personal computer. A moderate income was reported by 75.2%, 63.4% lived in urban areas, and 72.1% were not employed during remote education. Students' mean total score was 50.81±10.74. Sub-dimension scores: personal suitability 17.81±7.73, effectiveness 12.97±6.73, instructiveness 13.74±5.19, and tendency 6.27±2.98.

Conclusion: According to the results of the study, the opinions of nursing students studying at three state universities regarding distance education are moderate and positive regarding COVID-19 pandemic restrictions. It was shown that students' opinions on distance education are influenced by their gender, the educational setting, their class, their access to the internet, and whether they own a computer. Based on the results of the research, it is recommended to identify the disruptions experienced during distance education and take precautions against these disruptions in order to increase the satisfaction of students and the efficiency of education in critical situations such as pandemics or when distance education is used as an education method.

Kaynak Gösterimi: Zaybak, A., Sarı, D., Yücel, Çınar, Ş., İşçi, N., Erol, A. (2025). COVID-19 Pandemisi Sürecinde Hemşirelik Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri. EGEHFD, 41(1), 95-102. doi: 10.53490/eghehemsire.1250663

How to cite: Zaybak, A., Sarı, D., Yücel, Çınar, Ş., İşçi, N., Erol, A. (2025). Nursing Students' Views on Distance Education During the COVID-19 Pandemic. JEUNF, 41(1), 95-102. doi: 10.53490/eghehemsire.1250663

GİRİŞ

Bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı gelişmelerle beraber, toplumun ihtiyaçları da zaman içerisinde değişmektedir. Bu durum toplumu oluşturan bireylerin yaşam boyu eğitim ve gelişimini zorunlu hale getirmektedir. Bu noktada, esnek bir eğitim yöntemi olan uzaktan eğitim, yaşam boyu eğitim için uygun bir seçenek olarak ortaya çıkmaktadır (Kır ve Bozkurt, 2020). Uzaktan eğitim, eğitimciler ve öğrenciler arasında yüz yüze temas olmadan, bilgisayar teknolojisinin kullanıldığı bir eğitim yöntemidir (Park, Moon ve Oh, 2022). İnternet kullanımının yaygınlaşması ve öğretim teknolojilerinin gelişmesi, uzaktan eğitim yönteminin uygulanabilirliğinde ve öğrenme ortamlarının çeşitliliğinin artmasında etkili olmuştur (Yıldırım, Yıldırım, Çelik ve Karaman, 2014).

Hemşirelik eğitiminde de kullanılan uzaktan eğitim yöntemine olan ilgi; sanal gerçeklik, artırılmış gerçeklik, e-öğrenme ve akıllı telefon uygulamalarıyla öğrenme gibi yenilikçi teknolojilerin gelişmesiyle beraber artmıştır (Park ve diğerleri, 2022; Şenyuva, Kaya ve Bodur, 2017). Günümüzde uzaktan eğitim, hemşirelik bilgi ve becerilerinin kazandırılmasında ve geliştirilmesinde geleneksel eğitim yöntemlerinin alternatifi veya tamamlayıcısı olarak kullanılmaktadır (Erol ve Zaybak, 2020). Hemşirelik, uygulamalı bir meslek olduğu için uzaktan eğitim yöntemi daha çok tamamlayıcı bir yöntem olarak kullanılmakta iken, bu yöntem 2019 Aralık ayında Çin’de ortaya çıkan ve daha sonra tüm dünyaya yayılıp pandemiye dönüşen COVID-19 sürecinde artık bir seçenek değil, bir zorunluluk haline gelmiştir. Pandemi sürecinde tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yüz yüze eğitime ara verilerek dersler uzaktan eğitimle senkron ve asenkron şeklinde verilmiştir. Böylece uzaktan eğitim yöntemi, pandemi sürecinde hemşirelik eğitiminin sürdürülebilmesinde aktif olarak kullanılmıştır (Boz Yüksekdağ, 2021).

Bu süreçte araştırmacılar hemşirelik eğitiminde kullanılan uzaktan eğitim yönteminin verimliliğini, öğrencilerin tutumlarını, dersi veren öğretim elemanlarının görüşlerini inceleyen çeşitli araştırmalar yaparak uzaktan eğitimin etkilerini de incelemiştir. Hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmalarda, öğrencilerin uzaktan eğitim yoluyla verilen eğitimin, hem teorik bilgileri hem de uygulama becerilerini kazandırma açısından yetersiz olduğunu düşündükleri ve bu yöntemin etkili olabilmesi için altyapı sorunlarının çözülmesi gerektiğini ifade etmişlerdir (Karaman, Çakmak ve Yerebakan, 2021; Kürtüncü ve Kurt, 2020; Uysal ve Karagöz, 2021). Ayrıca öğrencilerin, uzaktan eğitimin klinik becerileri geliştirme konusunda yetersiz kalacağından endişe duydukları, bu durumun strese yol açtığı ve genel olarak uzaktan eğitimden memnun olmadıkları da tespit edilmiştir (Karaman, Çakmak ve Yerebakan, 2021; Yavaş Çelik, Ozturk Copur, Karasu ve Elmaoğlu, 2022).

Bununla birlikte, uzaktan eğitimin hem öğrencilerin öğrenme süreçleri hem de öğretim elemanlarının görüşleri açısından farklı yönlerden ele alındığı çalışmalarda da dikkat çekici sonuçlar elde edilmiştir. Uzaktan eğitimin öğrencilerin öğrenmelerini ve klinik uygulamalara adaptasyonu zorlaştırdığı, öğrencilerin psikomotor becerilerini geliştirmelerini olumsuz etkilediği saptanmıştır (Karaman, Çakmak ve Yerebakan, 2021). Öğretim elemanlarının uzaktan eğitime yönelik görüşlerini inceleyen bir çalışmada ise öğretim elemanlarının çoğunun uzaktan eğitime yönelik genel öz yeterlik ve yarar algılarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir (Evgin, Sümen ve Öncel, 2022). Hemşirelik uygulamalı bir meslek olduğundan COVID-19 gibi küresel bir pandemi sürecinde eğitim kurumlarının uzaktan eğitime yönelik hazırlıklarının yetersiz olması, özellikle laboratuvar uygulamaları ve klinik uygulamaların yapılamaması hem hemşirelik öğrencilerinde hem de öğretim elemanlarında endişeye, kaygıya, strese neden olmuş; bu durum eğitimin kalitesini ve verimliliğini de olumsuz etkilemiştir.

Uzaktan eğitimin; öğrencilerin iletişim becerilerinin gelişimini ve eğitimcilerin öğrencileri gözlemleme şansını sınırlama, bilgisayar veya internet gibi bilgi iletişim teknolojilerine sınırlı erişimi olan (veya erişimi olmayan) öğrenciler için zorluk ve eşitsizliklere yol açma gibi dezavantajları vardır (Abdullaev ve Hidoyatova, 2020; Eycan ve Ulupinar, 2021). Ancak literatür incelendiğinde uzaktan eğitimin pek çok avantajı olduğu da görülmektedir. Uzaktan eğitimin; öğrenciler arasında fırsat eşitliği sağlama, yaşam boyu öğrenmeyi destekleme, gelişen eğitim teknolojilerinin aktif kullanımına olanak tanıma, kendi kendine öğrenme, öğrencilere farklı seçenekler sunma, yer ve zaman açısından esneklik sağlama ve tam zamanlı çalışanların eğitime erişimini kolaylaştırma gibi avantajları vardır (Abdullaev ve Hidoyatova, 2020; Eycan ve Ulupinar, 2021). Ayrıca bu yöntem, öğretmen merkezli bir yaklaşımdan öğrenci merkezli bir yaklaşıma geçişi de kolaylaştırabilme potansiyeline sahiptir (Langegård, Kiani, Nielsen ve Svensson, 2021).

Uzaktan eğitim yöntemini etkili ve verimli kullanabilmek için hem öğretim elemanlarının hem de öğrencilerin teknolojiyi etkin bir şekilde kullanabilmeleri, kritik öneme sahiptir. Uzaktan eğitimin başarısını sağlamak için öğrencilerin teknolojik cihazlara, uygun bir çalışma ortamına, yeterli dijital okuryazarlığa, öz disipline ve etkin zaman yönetimi becerilerine sahip olmaları ve eğitime aktif katılım göstermeleri gerekmektedir (Karaaslan, Çelik, Kurt, Yılmaz Yavuz ve Bektaş, 2022). Bununla beraber öğrencilerin öğrenmelerini etkileyen önemli faktörlerden biri de öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşleridir (Aydın, Uzun Şahin ve Kulakaç, 2022). Bir bireyin bir konu hakkındaki düşüncesi, bireyin davranışını şekillendirir. Bu nedenle ilk aşamada öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin incelenmesi, öğrenme stratejilerinin planlanması veya geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, COVID-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitim yöntemiyle öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini incelemektir.

Araştırma Soruları

1. Hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları nelerdir?
2. Hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları, eğitim gördükleri bölgelere göre farklı mıdır?
3. Bağımsız değişkenlerin, hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarına etkisi var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Bu araştırma, tanımlayıcı ve kesitsel tipte bir çalışmadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, COVID-19 pandemisi nedeniyle çeşitli kısıtlamaların başladığı 2020-2021 eğitim-öğretim döneminde, Türkiye'nin farklı bölgelerinden (Ege, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi) üç devlet üniversitesinde eğitim gören ve Hemşirelik Esasları dersini uzaktan eğitim şeklinde alan 477 hemşirelik öğrencisi oluşturdu. Çalışmanın yürütüldüğü üniversitelerden birinde eğitim modeli farklılığından dolayı Hemşirelik Esasları dersi ikinci sınıfta, diğer iki üniversitede ise birinci sınıfta verilmektedir. Çalışmada kolayda örneklem yöntemi kullanıldı ve araştırma kapsamında ulaşılabilen, örneklem kriterlerini sağlayan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 298 öğrenci çalışmanın örneklemi oluşturdu. Örneklem kriterleri; 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Hemşirelik Esasları dersini çevrimiçi olarak almak, çevrimiçi derslere devam etmek ve araştırmaya katılmayı kabul etmektir.

Veri Toplama

Çalışmanın verileri çevrimiçi olarak toplandı. Veriler toplanmadan önce çevrimiçi toplantı yapılarak öğrencilere araştırma hakkında bilgi verildi. Daha sonra Birey Tanıtım Formu ve Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşler Ölçeği maddelerinin yer aldığı Google Form oluşturuldu ve öğrencilerle paylaşılarak formu doldurmaları istendi.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında araştırmacıların oluşturduğu “Birey Tanıtım Formu” ve “Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşler Ölçeği” kullanıldı.

Birey Tanıtım Formu: Öğrencilerin tanımlayıcı bilgilerinin belirlenmesi amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen bir form olup 9 sorudan oluşmaktadır.

Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşler Ölçeği (UEYGÖ): Yıldırım ve arkadaşları tarafından 2014 yılında Türkiye’de öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini belirleyebilmek amacıyla geliştirildi (Yıldırım ve diğerleri, 2014). Toplam 18 madde ve kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik ve yakınlık başlıklarıyla dört alt boyuttan oluşan ölçeğin puanlaması, “1 (hiçbir zaman katılmıyorum), 2 (nadiren katılıyorum), 3 (bazen katılıyorum), 4 (genellikle katılıyorum), 5 (her zaman katılıyorum)” şeklindedir. Ölçekten alınabilecek puanlar minimum 18, maksimum 90 puandır. Alt boyut puan aralıkları kişisel uygunlukta 6-30, etkililikte 5-25, öğreticilikte 4-20 ve yakınlıkta 3-15’tir. Öğrencilerin ölçekten aldıkları puanın artması, uzaktan eğitime yönelik görüşlerin olumlu olduğunu ifade eder. Yıldırım ve arkadaşlarının (2014) çalışmasında ölçeğin Cronbach alfa değeri 0.86 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise toplam alfa değeri 0.74, alt boyutlarda ise 0.81-0.96 arasında değişmektedir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Toplanan veriler SPSS 22.0 programında analiz edildi. Tüm analizlerde istatistiksel anlamlılık değeri olarak $p < 0.05$ kabul edildi. Verilerin değerlendirilmesi için sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, tek yönlü varyans analizi (One-way Anova) ve bağımsız gruplar için t-testi kullanıldı.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılabilmesi için Iğdır Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan (Karar Sayısı: 2021/20, Tarih: 24.06.2021) ve araştırmanın yapıldığı kurumlardan gerekli izinler alındı. Araştırmada kullanılan ölçek için ölçeği geliştiren yazarlardan e-posta yoluyla ölçek kullanım izni alındı. Çalışma etik açıdan Helsinki Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yürütüldü ve katılımcılardan bilgilendirilmiş onamları alındı.

BULGULAR

Hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmada öğrencilerin yaş ortalamasının 21.23 ± 2.24 olduğu, öğrencilerden %45.3'ünün Ege Bölgesi'nde, %31.5'inin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, %23.2'sinin Doğu Anadolu Bölgesi'nde öğrenim gördüğü, %54.7'sinin birinci sınıf, %45.3'ünün ikinci sınıf öğrencisi olduğu, öğrencilerin %67.8'inin kadın, %32.2'sinin erkek olduğu tespit edildi (Tablo 1). COVID-19 pandemisi sürecinde öğrencilerin %70.1'inin internete erişebildiği, %94.6'sının bir bilgisayara sahip olduğu, %75.2'sinin gelir durumunun orta olduğu, %63.4'ünün il merkezinde yaşadığı ve %72.1'inin ise uzaktan eğitim sırasında herhangi bir işte çalışmadıkları saptandı (Tablo 1).

Tablo 1. Hemşirelik Öğrencilerinin Tanımlayıcı Bilgileri (n=298)

		Min-Maks	Ort.±SS
Yaş		19-32	21.23±2.2
		n	%
Öğrenim Gördüğü Bölge	Ege	135	45.3
	Güneydoğu Anadolu	94	31.5
	Doğu Anadolu	69	23.2
Sınıf	1. sınıf	163	54.7
	2. sınıf	135	45.3
Cinsiyet	Kadın	202	67.8
	Erkek	96	32.2
İnternete erişim durumu	Evet	209	70.1
	Hayır	89	29.9
Bilgisayara sahip olma durumu	Evet	282	94.6
	Hayır	16	5.4
Gelir Durumu	Düşük	65	21.8
	Orta	224	75.2
	Yüksek	9	3.0
Yaşadığı yer	İl Merkezi	189	63.4
	İlçe Merkezi	73	24.5
	Kasaba-Köy	36	12.1
İşte çalışma durumu	Evet	83	27.9
	Hayır	215	72.1

Öğrencilerin UYGÖ puanları incelendiğinde; puan ortalamalarının kişisel uygunluk alt boyutunda 17.81 ± 7.73 , etkililik alt boyutunda 12.97 ± 6.73 , öğreticilik alt boyutunda 13.74 ± 5.19 , yatkınlık alt boyutunda 6.27 ± 2.98 ve toplam ölçekte 50.81 ± 10.74 olduğu tespit edildi (Tablo 2).

Tablo 2. Hemşirelik Öğrencilerinin UEYGÖ Alt Boyut, Toplam Puan Ortalamalarına Göre Dağılımı

	Min-Maks	Ort.±SS
Kişisel uygunluk	6-30	17.81±7.73
Etkililik	5-25	12.97±6.73
Öğreticilik	4-20	13.74±5.19
Yatkınlık	3-15	6.27±2.98
UEYGÖ	18-90	50.81±10.74

Hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri üzerinde bağımsız değişkenlerin etkisi incelendi. Buna göre; öğrencilerin öğrenim gördükleri bölgelere göre gruplar arasında kişisel uygunluk ve etkililik alt boyutu açısından Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki öğrencilerin puan ortalamaları daha yüksekti ($p<0.05$). Öğreticilik alt boyutu açısından Ege Bölgesindeki öğrencilerinin Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksekti ($p<0.05$). Yatkınlık alt boyutu açısından Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki öğrencilerinin Ege Bölgesindeki öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksekti ($p<0.05$). Toplam ölçek puanı açısından ise Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki öğrencilerin puan ortalamaları diğerlerine göre daha yüksekti ($p<0.05$).

Tablo 3. Öğrencilerin Tanımlayıcı Özelliklerine Göre Ölçek Toplam Puanlarının Dağılımı

		n	Kişisel Uygunluk	Etkililik	Öğreticilik	Yatkınlık	Toplam Ölçek Puanı
			Ort.±SS	Ort.±SS	Ort.±SS	Ort.±SS	Ort.±SS
Öğrenim Gördüğü Bölge	Ege ¹	135	16.46±6.88	11.74±5.83	15.02±4.65	5.93±2.94	49.17±9.19
	Güneydoğu Anadolu ²	94	20.94±8.42	15.47±7.64	12.04±5.52	6.90±3.08	55.37±10.13
	Doğu Anadolu ³	69	16.18±7.14	11.98±6.18	13.56±5.11	6.08±2.82	47.82±12.40
	Test Değeri		F=12.12 p<0.001 2>1,3*	F=10.06 p<0.001 2>1,3*	F=9.76 p<0.001 1>2*	F=3.15 p=0.044 2>1*	F=13.79 p<0.001 2>1,3*
Sınıfı	1. sınıf	163	18.93±8.23	14.00±7.25	12.68±5.38	6.55±2.99	52.17±11.72
	2. sınıf	135	16.46±6.88	11.74±5.83	15.02±4.65	5.93±2.94	49.17±9.19
Test Değeri			t=2.770 p=0.006	t=2.911 p=0.004	t=-3.971 p<0.001	t=1.806 p=0.072	t=2.419 p=0.016
Cinsiyeti	Kadın	202	16.67±7.34	11.80±6.22	14.81±4.82	6.09±2.95	49.39±9.60
	Erkek	96	20.21±8.02	15.44±7.12	11.51±5.24	6.64±3.02	53.82±12.32
Test Değeri			t=-3.779 p<0.001	t=-4.503 p<0.001	t=-5.10 p<0.001	t=-1.481 p=0.140	t=-3.386 p=0.001
İnternete erişim durumu	Evet	209	19.35±7.58	14.07±6.81	13.04±5.13	6.06±2.88	52.53±9.99
	Hayır	89	14.20±6.87	10.41±5.81	15.40±4.96	6.76±3.16	46.78±11.40
Test Değeri			t=5.516 p<0.001	t=4.423 p<0.001	t=-3.667 p<0.001	t=-1.853 p=0.065	t=4.354 p<0.001
Bilgisayara sahip olma durumu	Evet	282	18.09±7.78	13.15±6.78	13.63±5.22	6.06±2.88	50.95±10.93
	Hayır	16	12.81±4.50	9.87±4.81	15.81±4.16	9.93±2.32	48.43±6.15
Test Değeri			t=2.687 p=0.008	t=1.905 p=0.058	t=-1.639 p=0.102	t=-5.268 p<0.001	t=0.911 p=0.363
Gelir Durumu	Düşük	65	17.98±7.56	13.60±7.13	13.44±5.19	6.33±3.24	51.36±12.37
	Orta-Yüksek	233	17.76±7.79	12.80±6.62	13.83±5.20	6.25±2.91	50.66±10.26
Test Değeri			t=0.199 p=0.842	t=0.840 p=0.402	t=-0.530 p=0.597	t=0.193 p=0.847	t=0.467 p=0.641
Yaşadığı yer	İl Merkezi	189	18.20±7.77	13.52±6.97	13.27±5.43	6.30±2.91	51.31±10.69
	İlçe Merkezi	73	16.86±7.43	11.90±6.05	14.45±4.84	6.34±3.24	49.56±10.68
	Kasaba-Köy	36	17.69±8.16	12.27±6.58	14.80±4.32	5.97±2.84	50.75±11.22
Test Değeri			F=798 p=451	F=1.76 p=0.173	F=2.21 p=0.111	F=0.214 p=0.808	F=0.703 p=0.496
İşte çalışma durumu	Evet	83	18.71±8.40	13.77±7.36	12.97±5.86	6.49±3.13	51.95±12.31
	Hayır	215	17.46±7.45	12.67±6.46	14.04±4.89	6.19±2.92	50.38±10.06
Test Değeri			t=1.243 p=0.215	t=1.262 p=0.208	t=-1.599 p=0.111	t=0.786 p=0.433	t=1.132 p=0.259
Toplam		298	17.81±7.73	12.97±6.73	13.74±5.19	6.27±2.98	50.81±10.74

*Tukey test, t=student t-testi, F=Oneway Anova test

Öğrencilerin sınıflarına göre; kişisel uygunluk ve etkililik alt boyutları ile toplam ölçek puanı ortalamaları açısından birinci sınıfın puan ortalamaları daha yüksekti ($p<0.05$). Öğreticilik alt boyutu açısından ikinci sınıfın puan ortalamaları daha yüksekti ($p<0.05$). Yatkinlik alt boyutu açısından ise gruplar arasında bir fark olmadığı tespit edildi ($p>0.05$). Öğrencilerin cinsiyetine göre; kişisel uygunluk ve etkililik alt boyutları ile toplam ölçek puanı ortalamaları açısından erkek öğrencilerin puan ortalamaları daha yüksekti ($p<0.05$). Öğreticilik alt boyutu açısından kadın öğrencilerin puan ortalamaları daha yüksekti ($p<0.05$). Yatkinlik alt boyutu açısından ise gruplar arasında bir fark olmadığı tespit edildi ($p>0.05$).

Öğrencilerin internete erişim olanağına göre; kişisel uygunluk ve etkililik alt boyutları ile toplam ölçek puan ortalamaları açısından internete erişebilen öğrencilerin puan ortalamaları daha yüksekti ($p<0.05$). Öğreticilik alt boyutu puan ortalamaları açısından ise internete kolay erişemeyen öğrencilerin puan ortalamaları daha yüksekti ($p<0.05$). Yatkinlik alt boyutu puan ortalamaları açısından ise gruplar arasında bir fark olmadığı tespit edildi ($p>0.05$). Öğrencilerin bilgisayara sahip olma durumlarına göre; kişisel uygunluk alt boyutu puan ortalamaları açısından bilgisayara sahip olan öğrencilerin puan ortalamaları daha yüksekti ($p<0.05$). Yatkinlik alt boyutu puan ortalamaları açısından ise bilgisayarı olmayan öğrencilerin puan ortalamalarının daha yüksekti ($p<0.05$). Etkililik ve öğreticilik alt boyutları ile toplam puan ortalamaları açısından ise gruplar arasında bir fark olmadığı tespit edildi ($p>0.05$). Öğrencilerin gelir durumuna, yaşadığı yere ve uzaktan eğitim sırasında bir işte çalışma durumuna göre; kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik, yatkinlik alt boyutları ve toplam ölçek puan ortalamaları açısından gruplar arasında bir fark olmadığı tespit edildi ($p>0.05$).

TARTIŞMA

Hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmalarda, uzaktan eğitim yönteminin teorik ve uygulama becerisini kazandırma açısından yetersiz olduğu belirtilmiştir (Karaman, Çakmak ve Yerebakan, 2021; Kürtüncü ve Kurt, 2020; Uysal ve Karagöz, 2021). Bu nedenle öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik memnuniyet düzeylerinin düşük olduğu, bu sürecin endişe ve strese yol açtığı ifade edilmiştir (Karaman, Çakmak ve Yerebakan, 2021; Yavaş Çelik ve diğerleri, 2022). Ayrıca uzaktan eğitimin; öğrencilerin öğrenmelerini ve klinik uygulamalara adaptasyonu zorlaştırdığı, psikomotor becerilerin geliştirmelerini olumsuz etkilediği de saptanmıştır (Karaman, Çakmak ve Yerebakan, 2021). Bununla beraber, literatürde uzaktan eğitimin; öğrenciler arasında fırsat eşitliği sağlama, yaşam boyu öğrenmeyi destekleme, gelişen eğitim teknolojilerinin aktif kullanımına olanak tanıma, kendi kendine öğrenme, öğrencilere farklı seçenekler sunma, yer ve zaman açısından esneklik sağlama ve tam zamanlı çalışanların eğitime erişimini kolaylaştırma gibi avantajları olduğu da bilinmektedir (Abdullaev ve Hidoyatova, 2020; Eycan ve Ulupinar, 2021).

Hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin incelendiği bu araştırmanın sonuçlarına göre hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri orta düzeyde ve olumludur. Benzer çalışmalar incelendiğinde, Durgun ve arkadaşlarının çalışmasında ölçek puan ortalamalarını 46.35 ± 9.13 , Özbay ve Çınar'ın çalışmasında 32.9 ± 8.8 , Uysal ve Karagöz'ün çalışmasında 50.05 ± 7.77 olarak bulunmuştur (Durgun, Can, Avcı ve Kalyoncuoğlu, 2021; Özbay ve Çınar, 2020; Uysal ve Karagöz, 2021). Aynı ölçekle yapılan çalışma sonuçları karşılaştırıldığında puan ortalamalarının farklı olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmaların sonuçları birbirine yakın olmakla beraber aradaki farklılıkların uzaktan eğitime yönelik üniversitelerinin teknolojik alt yapıları, öğretim teknolojilerinin etkin ve verimli kullanımı, öğretim materyallerinin çeşitliliği, öğrencilerin ve öğretim elemanlarının teknoloji okuryazarlık düzeyleri, internete erişim imkânı ve bağlantı kalitesiyle ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Bununla beraber öğrencilerin uzaktan eğitime orta düzeyde olumlu görüş bildirmeleri, eğitim kurumlarının ve öğretim elemanlarının COVID-19 pandemisine hazırlıksız yakalanması, hemşirelik gibi uygulamalı mesleklerin uzaktan eğitim ile verilmesinde yaşanan sorunlar, öğrencilerin uygulama becerilerini geliştirmeye yönelik endişeleri gibi pek çok faktörün rol oynadığı düşünülmektedir. Nitekim, Özbay ve Çınar'ın çalışmasında hemşirelik eğitiminin uzaktan eğitime uygun olmadığı, bu eğitimin laboratuvar ve klinik uygulamalarda eksikliklere neden olabileceği saptanmıştır (Özbay ve Çınar, 2020). Bu ve benzer çalışmalar, hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitimle ilgili olumlu görüşlerinin ortalama düzeyde olmasını destekler özelliktedir (Karaman, Çakmak ve Yerebakan, 2021; Özbay ve Çınar, 2020).

Bu çalışmanın sonucunda elde edilen ölçek toplam puanlarının bağımsız değişkenlere göre dağılımları incelendiğinde; öğrencilerin öğrenim gördüğü eğitim kurumuna göre Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki öğrencilerin puan ortalamalarının hem toplam puan ortalaması hem de alt boyutlarında Ege ve Doğu Anadolu Bölgesindeki öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durum öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik beklentileri, üniversitenin teknolojik alt yapısı, internete erişim imkânı, uzaktan eğitimde kullanılan eğitim materyali gibi faktörler ile açıklanabilir. Bununla beraber Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki üniversitenin sınıf mevcudunun nispeten az olduğu ve bağlantı ile ilgili daha az problem yaşadıkları belirlenmiştir. Bu durum Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki öğrencilerin ölçek puan ortalamalarının yüksek çıkması ile ilişkilendirilebilir.

Öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıfa göre ölçek puan ortalamaları incelendiğinde, öğreticilik alt boyutunda ikinci sınıf, kişisel uygunluk, etkililik alt boyutları ile toplam ölçek puanında birinci sınıf öğrencileri daha olumlu görüş bildirmiştir. Bu durum birinci sınıf öğrencilerin üniversitedeki ilk yılları olması nedeniyle motivasyonlarının daha yüksek olabileceği ile ilişkilendirilebilir. Bununla birlikte, ikinci sınıf öğrencilerin pandemi başlangıcı olan Mart 2020 tarihine kadar birinci sınıf derslerini yüz yüze almış olmaları nedeniyle uzaktan ve yüz yüze eğitimi kıyaslama şanslarının olması da göz önünde bulundurulmalıdır. Diğer taraftan öğreticilik boyutunda daha olumlu görüş bildiren ikinci sınıf öğrencilerin, Ege Bölgesinde eğitim gördüğü belirlenmiştir. Bu kurumda Hemşirelik Esasları dersi kapsamında yer alan psikomotor beceri içeren konuların tamamında eğitici videolar kullanılmış ve öğrencilerin bu videolara erişimi sağlanmıştır. Bu durumun ikinci sınıf öğrencilerin diğer öğrencilerden daha olumlu görüş bildirmesinde etkili olduğu düşünülmektedir. Nitekim, Edmodo, EDpuzzle, Kahoot, Zoom, Google Classroom, Microsoft Teams, Powtoon, video ve benzeri eğitim materyalleriyle desteklenen uzaktan eğitiminin, öğrencilerin birbirleriyle ve öğretim elemanı ile daha verimli bir iletişim ve daha nitelikli eğitim ortamını sağladığı belirtilmektedir (Arslan Yürümezoğlu, Sezer, Şanlı ve Okumuş, 2021; Güngör, Orgun ve Özkütük, 2023; Mollaoğlu, 2021).

Öğrencilerin cinsiyete göre ölçek puan ortalamaları incelendiğinde, erkek öğrencilerin kişisel uygunluk ve etkililik alt boyutları ile toplam ölçek puan ortalaması açısından daha olumlu görüş bildirdikleri saptanmıştır. Benzer bir şekilde Çavuşoğlu ve Acar'ın çalışması ile Güler ve arkadaşlarının çalışmasında da erkek öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Çavuşoğlu ve Acar, 2020; Güler ve diğerleri, 2022). Bununla beraber Türküresin, Uysal ve Karagöz ile Durgun ve arkadaşlarının çalışmalarında ise erkek ve kadın öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik puan ortalamalarının benzer olduğu saptanmıştır (Durgun ve diğerleri 2021; Türküresin, 2020; Uysal ve Karagöz, 2021). Çalışmanın sonuçlarına göre erkek öğrencilerin uzaktan eğitimle ilgili görüşlerinin daha olumlu olduğu düşünülmektedir. Bu durum erkek öğrencilerin teknolojiye ilgilerinin daha yüksek olabileceği varsayımı ile bağdaştırılabilir.

Öğrencilerin internete erişim olanakları ve kişisel bilgisayara sahip olma durumuna göre ölçek puan ortalamaları incelendiğinde, internete erişim sorunu olmayan öğrencilerin puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bilgisayara sahip olan öğrencilerin de kişisel uygunluk alt boyutunda daha olumlu görüş bildirdiği saptanmıştır. Uzaktan eğitimde, öğrencilerin bilgisayara sahip olması ve internete sorunsuz erişebilmesi temel gereksinimler arasında yer almakta; bu durum öğrencilerin görüşünü etkileyebilmektedir. Uysal ve Karagöz'ün çalışmasında da internete erişimi olanların puan ortalamalarının yüksek olduğu saptanmıştır (Uysal ve Karagöz, 2021). Benzer şekilde Türküresin'in (2020) çalışmasında da internet erişimi olan öğrencilerin uzaktan eğitimle ilgili görüşlerinin daha yüksek olduğu bildirilmiştir (Türküresin, 2020). Öğrencilerin bilgisayarlarının olmaması, derslere katılımlarını olumsuz etkilemektedir. Özellikle senkron (eş zamanlı/canlı) derslerde ve öğrencilerin değerlendirilmesi amacıyla yapılan sınav uygulamalarında internet erişimi gibi teknik sorunların yaşanması, öğrencileri olumsuz bir şekilde etkilediği ve bu durumun öğrencilerin görüşlerine yansıdığı düşünülmektedir.

Öğrencilerin gelir durumu, yaşadıkları yer ve uzaktan eğitim sırasında bir işte çalışma durumları incelendiğinde ise, öğrencilerin ölçek puan ortalamalarının benzer olduğu görülmektedir. Çalışmamızın verileri incelendiğinde; gelir durumlarının genelde orta düzeyde olduğu (%75.2), çoğu öğrencinin il merkezi veya ilçe merkezinde (%87.9) yaşadığı ve öğrencilerden az bir kısmının uzaktan eğitim sırasında çalışmak zorunda kaldığı (%27.9) görülmektedir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun benzer özelliklere sahip oldukları dikkate alındığında uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin benzer olması beklenen bir durumdur.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın evreni ve örneklemini üç devlet üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerle sınırlıdır. Özel/vakıf üniversitelerinde öğrenim gören öğrenciler araştırma kapsamına alınamamıştır. Bu nedenle sonuçlar, yalnızca araştırmanın yapıldığı üç devlet üniversitesindeki hemşirelik öğrencileri için geçerlidir; tüm hemşirelik öğrencilerine genellenemez. Ayrıca, araştırma verileri öğrencilerin beyanlarına dayalıdır.

SONUÇ

Çalışma sonuçlarına göre COVID-19 pandemisi sürecinde üç farklı devlet üniversitesinde öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri orta düzeyde ve olumludur. Öğrencilerin cinsiyeti, öğrenim gördüğü eğitim kurumu, sınıfı, internete erişim imkânı ve bilgisayara sahip olma durumlarının öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini etkilediği tespit edilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda, pandemi gibi zorunlu durumlarda veya eğitim yöntemi olarak uzaktan eğitimin kullanıldığı durumlarda öğrencilerin memnuniyetini ve eğitimin verimliliğini artırmak adına uzaktan eğitim sırasında yaşanan aksaklıkların tespit edilmesi, bu aksaklıklara yönelik önlem alınması ve üniversitelerin uzaktan eğitime yönelik teknolojik altyapılarını geliştirmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Abdullaev, A., Hidoyatova, M. (2020). Innovative Distance Learning Technologies. *Journal of Critical Reviews*, 7(11), 337–339. <https://doi.org/10.31838/jcr.07.11.57>
- Arslan Yürümezoğlu, H., Sezer, H., Şanlı, D., Okumuş, H. (2021). Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitimde Hemşire Eğitimcilerin Roller ve Öğrenen Merkezli Öğretim Stratejilerine Uygun Web Tabanlı Araçların Kullanımı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 24(4), 571–578. <https://doi.org/10.17049/ataunihem.941538>
- Aydın, M., Uzun Şahin, C., Kulakaç, N. (2022). Hemşirelik Öğrencilerinin E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği: Metodolojik Bir Çalışma. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi*, 14(2), 464–471. <https://doi.org/10.5336/nurses.2021-84651>
- Boz Yüksekdağ, B. (2021). COVID-19 Pandemisi Döneminde Öğrenme ve Uzaktan Hemşirelik Eğitiminde Paradigma Değişimi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 61–73.
- Çavuşoğlu, G., Acar, K. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri ile Yaşam Boyu Öğrenme Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 207–220. <https://doi.org/10.17155/omuspd.819058>
- Durgun, H., Can, T., Avcı, A. B., Kalyoncuoğlu, B. (2021). COVID-19 Sürecinde Hemşirelik Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri ve Kaygı Düzeyleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 14(2), 141–147.
- Erol, A., Zaybak, A. (2020). The Effect of Web-Based Education on the Learning of Intramuscular Injection of Nursing Students: A Quasi-Experimental Study. *International Journal of Caring Sciences*, 13(3), 1951–1969. Retrieved from www.internationaljournalofcaringsciences.org
- Evgin, D., Sümen, A., Öncel, S. (2022). Hemşirelik Eğitimi Programındaki Eğitimcilerin Uzaktan Eğitime Yönelik Algı ve Görüşlerinin Belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 15(4), 449–467. <https://doi.org/10.46483/deuhfed.943312>
- Eycan, Ö., Ulupinar, S. (2021). Nurse Instructors' Perception Towards Distance Education During the Pandemic. *Nurse Education Today*, 107. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2021.105102>
- Güler, H., Demirtaş, E., Edi, A. (2022). COVID-19 Sürecinde Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 11(1), 348–373.
- Güngör, D. C., Orgun, F., Özkütük, N. (2023). Hemşirelik Eğitimine Değişen ve Gelişen Teknolojilerin Yansımaları. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 10(1), 155–161. <https://doi.org/10.52880/sagakaderg.1120307>
- Karaaslan, M. M., Çelik, İ., Kurt, Ş., Yılmaz Yavuz, A., Bektaş, M. (2022). Undergraduate Nursing Students' Experiences of Distance Education During The COVID-19 Pandemic. *Journal of Professional Nursing*, 38, 74–82. <https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2021.11.010>
- Karaman, F., Çakmak, S., Yerebakan, A. N. (2021). COVID-19 Pandemisinde Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitimi: Uzaktan Eğitim Süreci ve Etkileri. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 15, 571–580.
- Kır, Ş., Bozkurt, A. (2020). Açık ve Uzaktan Öğrenme Anlatılarının Yaşam Boyu Öğrenme Kapsamında İncelenmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of Qualitative Research in Education*, 8(4), 1298–1322. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.8c4s10m>
- Köse, E., Ekerbiçer, H., Shahim, A. M., Çakmak, A., Derici, A., Hoşseven, A., ... Oturak, G. (2021). Attitudes of Medical Faculty Students towards Distance Education and Related Factors during the Pandemic Period. *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(3), 453–460. <https://doi.org/10.26453/otjhs.956066>
- Kürtüncü, M., Kurt, A. (2020). COVID-19 Pandemisi Döneminde Hemşirelik Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Konusunda Yaşadıkları Sorunlar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 66–77.
- Langegård, U., Kiani, K., Nielsen, S. J., Svensson, P. A. (2021). Nursing Students' Experiences of a Pedagogical Transition from Campus Learning to Distance Learning Using Digital Tools. *BMC Nursing*, 20(1), 1–10. <https://doi.org/10.1186/s12912-021-00542-1>
- Mollaoğlu, S. (2021). Bir Üniversitede Resim-İş Eğitimi Alan Öğrencilerin COVID-19 Pandemi Sürecinde Sürdürülen Uzaktan Öğretime İlişkin Görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (42), 431–443. <https://doi.org/10.33418/ataunikkefd.813193>
- Özbay, Ö., Çınar, S. (2020). Views of Nursing Students on Distance Education. *In Education Conference*, 37–45. Erişim adresi: <https://www.researchgate.net/publication/348649599>
- Park, K., Moon, S. H., Oh, J. (2022). Predictors of Academic Achievement in Distance Learning for Nursing Students. *Nurse Education Today*, 108, 105162. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2021.105162>
- Şenyuva, E., Kaya, H., Bodur, G. (2017). Hemşirelik Öğrencilerinin Web Tabanlı Bir Derse İlişkin Görüşleri. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 33(3), 62–77.
- Türküresin, H. E. (2020). Examination of Distance Education Practices Conducted During the COVID-19 Pandemic Regarding the Views of Preservice Teachers. *Milli Eğitim*, 49(1), 597–618. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.787509>
- Uysal, M., Karagöz, E. (2021). Aday Öğretmenlerin COVID-19 Pandemi Sürecinde Yürütülen Uzaktan Eğitim Uygulamalarına İlişkin Tutumlarının İncelenmesi: Atatürk Öğretmen Akademisi Örneği. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(4), 1274-1290.
- Yavaş Çelik, M., Ozturk Copur, E., Karasu, F., Elmaoğlu, E. (2022). The Stress Dimension of Online Education in Nursing Students During The COVID-19 Process: A University Example. *Health Academy Kastamonu (HAK)*, 7(COVID-19 Additional issue), 65–77. <https://doi.org/10.25279/sak.10.25279/sak.8855137>
- Yıldırım, S., Yıldırım, G., Çelik, E., Karaman, S. (2014). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 365–370.